

Når plusskunder går i minus

Det er langt mindre gunstig å produsere egen strøm i Norge sammenlignet med flere av våre naboland. I verste fall kan det være ulønnsomt. Problemet er delvis lovverket, men først og fremst forvaltningen.

SINDRE A. SANDAL

Advokatfullmektig, Kluge Advokatfirma AS, avd. Stavanger

Innledning og sammendrag

De fleste strømkunder er bare forbrukere av kraft, men noen produserer også litt kraft selv. Dersom man i perioder produserer mer enn man bruker, kan overskuddet leveres til andre. Da blir man en såkalt «plusskunde».

Behovet for fornybar kraft øker verden over. Derfor legger land som Tyskland, Danmark og Sverige aktivt til rette for slik småskalaproduksjon av strøm. Det samme kan ikke sies om Norge.

Det norske lovverket som regulerer rettigheter og plikter som kan gi insentiv til å bli plusskunde, er stort sett velutviklet og fornuftig. Forvaltningen på feltet er imidlertid problematisk. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) praktiserer ifølge denne rapporten reglene på en måte som gjør det ugunstig å være plusskunde. For eksempel:

- Plusskunder sparer nettselskapene for store summer, men NVE aksepterer at de ikke blir kompensert for det. Det er i strid med EU-retten.
- NVE ser ut til å tolke regelverket slik at plusskunder må selge kraft til sin kraftleverandør, og ikke på det åpne markedet. En slik tolkning strider mot det samme regelverket.

OM INNHOLDET

Rapporten er skrevet av Sindre A. Sandal, og basert på hans masteroppgave i rettsvitenskap, levert 1. juni 2017.

Oppgaven er tilgjengelig i BORA:

<http://bora.uib.no/handle/1956/16184>

REDAKSJON

Anders Bjartnes (ansvarlig redaktør), Lars-Henrik Paarup Michelsen, Håvar Skaugen og Lars Ursin.

Redaksjonsslutt: 24. august 2017

UTGIVER

Norsk klimastiftelse
C/O Bergen Impact Hub
5003 BERGEN

www.klimastiftelsen.no

- Elsertifikatordningen virker som en felle for forbrukere som produserer solkraft, fordi slik loven praktiseres blir utgiftene større enn inntektene.

Å produsere kraft til eget forbruk og selge overskuddet kan derfor koste mer enn det smaker – ikke på grunn av kostbare investeringer eller lav etterspørsel, men fordi våre støtteordninger for kraftproduksjon kan gjøre det ulønnsomt. Dette må endres.

Økt småskalaproduksjon av strøm er et politisk mål, men støtteordningene fungerer ikke godt nok, ifølge forfatteren. Det er spesielt de som installerer solcelleanlegg som rammes av formodentlig utilsiktede konsekvenser ved dagens forvaltningsregime.

Slik blir det ugunstig å være plusskunde

I juridisk teori fremheves Norge som et av landene i verden som er kommet lengst hva gjelder utvikling og regulering av et fungerende kraftmarked. Gjennomgangen i dette notatet vil vise at samme karakteristikk ikke kan brukes om norsk utvikling og regulering av energiretten i favør av prosumenter. Dette kan vi imidlertid endre, og i konklusjonen skisseres tiltak – noen enkle, noen mer omfattende – som kan gjøres for å bedre situasjonen.

PLUSSKUNDER KOMPENSERES IKKE RIKTIG

Når hver av oss mottar strømfakturaen vår, betaler vi for to ting. Det ene er kraft, det andre er nettleie. Nettleie vil blant annet si betaling for transport av kraften fra produsenten til deg.

PLUSSKUNDE ELLER PROSUMENT?

*En **plusskunde** er en strømkunde som først og fremst er strømforbruker, men som også produserer litt kraft selv. Når hun produserer mer kraft enn hun trenger selv, kan hun levere overskuddskraft til markedet.*

*Ordet «plusskunde» er en norsk betegnelse. På engelsk kalles slike for «**prosumers**», som en sammensetning av «producer» og «consumer».*

*På norsk kan vi kalle dem **prosumenter**. Å ha konsumenter som i perioder leverer overskudd ut på markedet kan kalles **prosumsjon**.*

Et viktig aspekt med kraftmarkedet er at mens kraftnettet er et monopol, skjer

kraftomsetning i et tilnærmet fritt marked. Man kan enkelt endre kraftleverandør, men ikke nettselskap. Bor du i Stavanger er du bundet til Lyse sitt nett, mens du i Bergen må bruke BKK sitt. Lyse kan imidlertid levere strøm på BKK sitt nett. Dette kalles tredjepartsadgang, og muligheten for slik adgang er viktig av flere grunner. Den viktigste er at kraftmarkedet eksisterer i nettet. En plusskunde kan ikke samle all kraften sin i en kasse og selge det på torget som epler. Hun må selge det i strømmettet.

I Norge har vi gode regler for å etablere selve tilknytningen til nettet, og for å sende kraft inn på det. Problemet for plusskunder ligger i det man i energiretten kaller tariffene. Tariffene utgjør grunnlaget for nettleien.

I hovedsak betaler forbrukere i Norge to typer tariff: Et **fastledd**, som dekker nettets faste kostnader, og et **energiledd**, som varierer fra kunde til kunde avhengig av nettbruket (se egen faktaboks). Plusskunder er unntatt fastleddet for innmating av kraft, men ikke uttak av kraft. Dette utgjør uansett ikke særlig mye: Ifølge NVE innebærer dette en årlig besparelse på 180 kroner per kunde. Det er imidlertid det andre tariffleddet, energileddet, som er avgjørende for plusskunders rettsstilling.

Energileddregelen er utformet slik at i tilfeller hvor nettbrukere – produsenter eller forbrukere – reduserer nettapet, skal de få kompensert for reduksjonen av tapet. Hensynet bak er å legge til rette for effektiv ressursutnyttelse. Hvis du som plusskunde selger kraften din til naboen, slipper nettselskapet å sende kraft langveisfra til

FAKTA: ENERGILEDDET

*Energileddet er kompensasjon for **nettap**.*

Nettap oppstår når kraft transporteres. Dermed betaler både konsumenter og produsenter kostnader til energileddet.

Hvorvidt det oppstår nettap som følge av krafttransporten er relativt til flere faktorer. Disse er blant annet geografiske og tidsmessige forhold, og belastningen på nettet. (For mer, se for eksempel Hammer 1994 s. 68).

naboen, og dermed reduseres nettapet. Ifølge energileddregelen skal nettselskapet kompensere deg fullt ut for reduksjonen av kostnadene deres.

Problemet er at NVE har akseptert en praksis hvor plusskunder (og andre produsenter) ikke godtgjøres disse kostnadsbesparelsene på riktig måte, dersom det er to eller flere produsenter (eller plusskunder) i ett område¹. Det vil si at NVE, som fagorgan for kraftsektoren, ikke tvinger nettselskapene til å betale deg for ditt positive bidrag til nettapet.

Dette er problematisk: NVEs praksis er ikke i tråd med tanken bak utformingen av regelen, og er også i strid med Fornybardirektivets regler om tariffutforming. Norge har altså vingeklippet plusskunders nettleierettigheter så mye at praksisen strider med EU-retten. Dette innebærer for det første at praksis selvsagt må endres. For det andre, innebærer dette at staten kan bli erstatningsansvarlig overfor plusskunder for det tap plusskundene har hatt som følge av

¹ Se <https://www.nve.no/elmarkedstilsynet-marked-og-monopol/nettjenester/nettleie/tariffer-for-produksjon/innmatingstariffer/> for detaljer

Norges mangelfulle etterlevelse av Fornybardirektivet.

En annen utfordring for utformingen av energileddregelen, er at energileddet er relativt. Dette innebærer at det ikke akkurat er enkelt å finne ut om man som plusskunde skal betale eller få betalt for innmating av kraft. Man skal foreta en relativt komplisert analyse for å fastslå med sikkerhet om man bidrar positivt eller negativt til nettapet ved innmating. Dette kan medføre at lovverket ikke formidler mulige insentiv like godt som det burde, rett og slett fordi lovverket er for vanskelig tilgjengelig.

I Sverige har man løst dette på en annen måte. Der er prosumenter i det hele tatt unntatt energileddet for innmating. Det vil si at de uansett ikke betaler for å mate kraft inn på nettet. Dette innebærer en besparelse for mange prosumenter, men er dessuten effektiv regelkommunikasjon: Den er enkel å forstå.

Uavhengig av hva man måtte synes om den svenske regelen, er det i alle fall sikkert at den norske praksisen må endres slik at den samsvarer med loven².

TVINGES TIL Å SELGE TIL EGEN KRAFTLEVERANDØR

I Norge er kraftmarkedet nettopp det, et marked. At markedet er hovedvirkemidlet innebærer at det er avtalefriheten som styrer plusskundens kraftsalg.

Plusskunden opptrer ikke som forbruker men som kraftprodusent når hun skal selge overskuddskraften. Et viktig spørsmål er selvsagt hvem man kan selge til. Jo flere man kan selge til, jo høyere etterspørsel, og antakeligvis også høyere pris.

Likevel ser NVE ut til å mene at plusskunden bare kan selge til sin egen kraftleverandør³. Dette innebærer en vesentlig reduksjon av markedskreftene. Synet innebærer at man ikke kan selge til for eksempel nettselskap, eller selge kraft til én kraftleverandør og kjøpe fra en annen. NVEs uttalelse kan vanskelig være riktig. Slik regelverket bør tolkes, skal plusskunden kunne selge til naboen, nettselskap og til flere kraftleverandører. Dette er en vesentlig fordel, nettopp fordi markedet er større.

Der borettslag eller sameier er plusskunden skal, etter min forståelse, disse også kunne overdra kraften direkte til beboerne i borettslaget/sameiet. Da unngår beboerne energileddet fult ut, kraften er jo aldri ute på nettet. Dermed slipper man denne delen av nettleien ved slik overdragelse. Dette er spesielt aktuelt ved bygging av nye borettslag eller sameier hvor man kan tilrettelegge for egenproduksjon allerede i planleggingsfasen. For borettslag og sameier er prosumsjon svært aktuelt, da disse har større takflater (og dermed mulighet for større produksjon) og flere til å dele investeringskostnadene. Borettslaget/sameiet kan da bestemme selv hvilken pris det ønsker å ta for kraften. I borettslag/sameier er det generalforsamlingen/styret som bestemmer.

² Det vil si kontrollforskriften § 16-1, en forskrift til energiloven.

³ Kilde: NVE (2014): «Forslag til endringer i forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av netjtjenester Endringer vedrørende plusskunder og skattesats.». Der skriver NVE at «[s]å lenge plusskunden selger overskuddskraften direkte til sin kraftleverandør, stilles det ikke krav til omsetningskonsesjon.» Uten omsetningskonsesjon kan ingen selge kraft, jf. energiloven § 4-1.

Dette innebærer at borettslaget/sameiet selv kan bestemme hvilken pris det skal ta for strømmen. De kan for eksempel, og sannsynligvis, velge å bruke kraften gratis.

UHOLDBAR ELSERTIFIKATORDNING

Elsertifikatordningen er en økonomisk støtteordning til ny fornybar kraftproduksjon. Den fungerer slik at kraftprodusenter som investerer i fornybar produksjon mottar elsertifikater for hver produserte MWh. Kraftprodusenter er altså elsertifikatberettigede. Kraftleverandører og enkelte strømkunder, derimot, er elsertifikatforpliktete⁴. De er pålagt å kjøpe elsertifikater avhengig av forsyningen eller forbruket, og må dermed kjøpe dem fra elsertifikatberettigede.

Slik er elsertifikatordningen et kunstig marked. Prisen på elsertifikat varierer ut fra balansen mellom antallet elsertifikatberettigede, A, og elsertifikatforpliktete, B og deres henholdsvis produksjon og forbruk. Prisen på elsertifikatene – og dermed støttens størrelse – er altså utsatt for markedskrefter.

Det er disse aspektene ved elsertifikatordningen som er problematiske for plusskunder. Kort fortalt er spørsmålet både om plusskunder er rettighetssubjekt, altså A i eksemplet ovenfor, men også om de er pliktsubjekt, slik at de må inneha elsertifikater hvert år, eller B i eksemplet ovenfor.

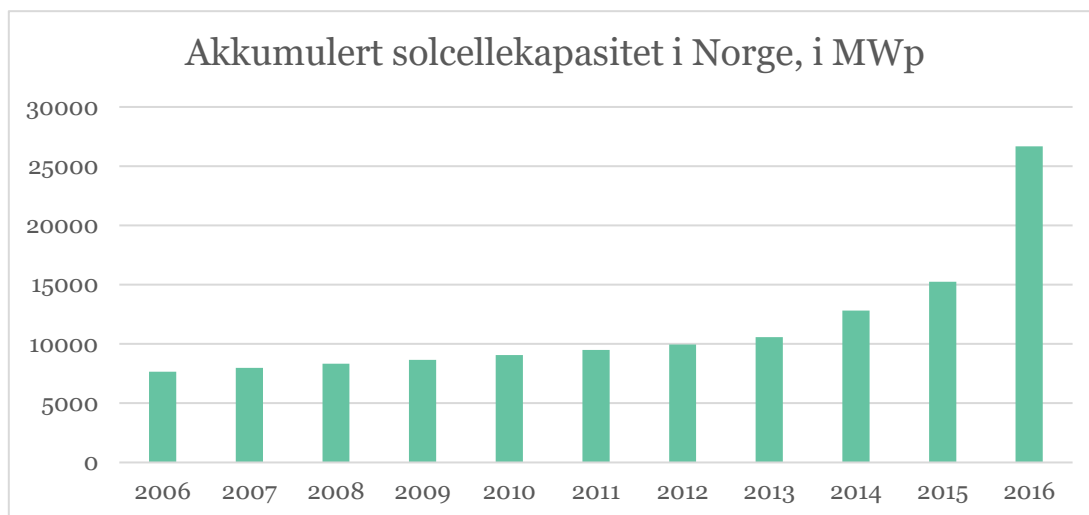
Etter elsertifikatloven er det helt klart at plusskunder som produserer kraft selv, er berettiget til elsertifikater. Dersom andre enn

plusskunden har størst betydning for at produksjonen skjer – for eksempel et leasingselskap – er det dette selskapet som har rett til elsertifikater. Dette innebærer at dersom du leaser et anlegg og lar selskapet ha drifts- og vedlikeholdsansvar, vil du ikke få støtte. Det vil selskapet få. Dersom man har inngått, eller vurderer å inngå, en slik avtale, bør man sjekke om selskapets inntjening fra elsertifikatordningen kommer deg til gode i form av prisreduksjon.

Én ting er at plusskunder har rett på elsertifikater etter loven. Om de får benyttet seg av den rettigheten, er imidlertid en annen sak. I Norge må man nemlig betale for å delta i statens primære økonomiske støtteordning. Prisen for små anlegg er 15 000 kroner. Støttens størrelse, det vil si verdien til et elsertifikat, var i mars i år 36 kr/MWh. Produserer man for eksempel 8000 kWh i året, vil man årlig motta en støtte på 288 kroner. Det er altså ikke mulig å tjene inn støttens pris for den enkelte plusskunde. Siden kostnaden ved å bli med i elsertifikatordningen er vesentlig høyere enn mulig inntjening, må det kunne legges til grunn at de aller færreste plusskunder vil finne det økonomisk fornuftig å delta i elsertifikatordningen. Elsertifikatordningen gir derfor ikke insentiv til prosumsjon i Norge.

Det neste spørsmålet er om plusskunden også er B – elsertifikatforpliktet – og i så fall for hva. Dette kan potensielt gjøre at elsertifikatordningen reduserer insentivet til lokal kraftproduksjon.

⁴ Kraftleverandøren pulveriserer kostnadene til elsertifikater på den enkelte kunde.

Kilde: Multiconsult

Alle som forbruker egenprodusert kraft er etter loven elsertifikatforpliktet. Denne plikten er absolutt. At plusskunden ikke deltar i elsertifikatordningen som rettighetssubjekt gjør selvsagt ikke at hun unngår elsertifikatplikten. Hvorvidt elsertifikatplikten får økonomisk realitet er imidlertid avhengig av reglene om såkalt beregningsrelevans.

Reglene om beregningsrelevans innebærer at rettsanvenderen må avgjøre hvilken kraft som er relevant i beregningen av elsertifikatpliktes omfang. Med andre ord er elsertifikatplikt noe annet enn beregningsrelevans. Dette innebærer at selv om forbruk av all egenprodusert kraft er elsertifikatpliktig, er det ikke sikkert kraften er beregningsrelevant.

Man kan for eksempel tenke seg at en plusskunde produserer solkraft. I tillegg produserer hun kraft fra en vindturbin. Både vindkraften og solkraften er egenprodusert, og dermed elsertifikatpliktig ved forbruk. Beregningsrelevansen kan derimot slå ut annerledes for solkraften enn for

vindkraften. Dermed kan man komme i en posisjon hvor for eksempel bare vindkraften er beregningsrelevant. Da må plusskunden bare inneha elsertifikater for vindkraften, ikke for solkraften.

Regelen om beregningsrelevans henviser til elavgiftsvedtaket av 2011. Etter loven er det elavgiftsvedtaket av 2011 «slik det lyder» som er avgjørende for hvorvidt kraften er beregningsrelevant. Dette gjentas i forarbeidene, og følger for øvrig også av forskriften. Det avgjørende etter loven er altså hvorvidt kraften var elavgiftspliktig etter elavgiftsvedtaket av 2011 sin ordlyd.

Etter elavgiftsvedtakets ordlyd er bare mikrovind- og mikrovannkraft unntatt elavgift. Dette innebærer at slik kraft heller ikke er beregningsrelevant. Dermed får elsertifikatplikten for egenforbruk av slik kraft ingen betydning. For solkraft er det derimot annerledes. Solkraft er ikke unntatt elavgift i 2011-vedtaket. Etter mitt syn er det ikke mulig å tolke elsertifikatloven slik at solkraft, som følge av likhetsbetraktninger,

behandles likt som mikrovind- og mikrovannkraft.

Så vidt jeg har forstått på NVE, forstår de loven slik at det er avgiftspraksis som er avgjørende. Argumentet synes å være at siden kraft fra solceller ikke er elavgiftspliktig etter Skatteetatens praksis, skal de heller ikke betale for elsertifikater. Dette er for det første en uriktig forståelse av elsertifikatloven. Dette blant annet fordi elsertifikatloven, som nevnt, henviser til avgiftsvedtaket av 2011 «slik det lyder» er avgjørende, ikke praktiseringen av elavgiften.

tilstrekkelig. Dette innebærer ytterligere økonomiske og administrative konsekvenser. Man kunne tenke seg at de økonomiske konsekvensene ble utliknet av at plusskunden fikk elsertifikater, og dermed slapp å kjøpe elsertifikater for å dekke plikten. Men som vist er ikke det realistisk: Reguleringen innebærer at elsertifikatorordningen – som altså skal være en økonomisk støtteordning – reduserer det økonomiske utbyttet ved investering i egen solkraftproduksjon. Plusskunden kommer faktisk dårligere ut enn hun ville gjort dersom elsertifikatorordningen ikke eksisterte.

Hvis man legger mitt syn til grunn, har man en situasjon hvor solkraftplusskunder er nødt til å kjøpe elsertifikater av andre fornybar-kraftprodusenter.

Unntakene er videre svært snevre, og gir ikke indikasjoner på at det er lagt opp til skjønnsmessige unntak basert på rimelighet eller likhetsbetraktninger.

Hvis man legger mitt syn til grunn, har man en situasjon hvor solkraftplusskunder er nødt til å kjøpe elsertifikater av andre fornybar-kraftprodusenter. Dette selv om plusskunden selv produserer ny fornybar kraft i tråd med elsertifikatlovens mål.

Regelen innebærer flere konsekvenser. For det første selvsagt økonomiske og administrative konsekvenser. Disse er blant annet at man må opprette rutiner for kjøp og salg av elsertifikater, eller kjøpe slike tjenester. Dessuten må produksjon og forbruk måles særskilt og innrapporteres til den ansvarlige myndigheten. Måling i den tradisjonelle strømmåleren er altså ikke

I tillegg vil plusskundens utgifter til elsertifikater bli større jo større egenforbruk plusskunden har: Jo mer kraft man produserer og forbruker selv, jo flere elsertifikater må plusskunden skaffe seg. Det vil si at reduksjonen i investeringsintensivet blir større jo mer man handler i tråd med lovens formål: Økt produksjon av fornybar kraft.

Man kan heller ikke unngå dette gjennom å ikke måle eller rapportere kraftproduksjonen. Å unngå elsertifikatplikten uaktsomt eller forsettlig er straffbart. Ut fra elsertifikatlovens formål, økt produksjon av fornybar kraft, ville det være rimelig å anta at solkraftprodusenter er støtteberettiget, og ikke forpliktet til å betale for støtteordningen for forbruk av egenprodusert kraft. Reguleringen er altså diametralt motsatt: Solkraftplusskunder er

ikke støtteberettiget, men forpliktet til å betale for elsertifikatorordningen for forbruk av egenprodusert kraft.

Selv om anlegg som settes i drift etter 31. desember 2021 ikke kan få støtte gjennom elsertifikatorordningen, har anlegg som har rett på elsertifikater slik rett i 15 år. Rett til elsertifikater innebærer at også reglene om pliktsubjektet må gjelde: Noen må være pålagt å kjøpe elsertifikatene for at ordningen skal fungere. Dermed vil plusskunders elsertifikatplikt ved egenforbruk av solkraft bestå selv etter at elsertifikatorordningen for nye anlegg fases ut i 2022. Det er derfor etter mitt skjønn helt klart at plusskunders elsertifikatplikt må endres.

LÆRDOM FRA ANDRE LAND

Noen regulering med tilsvarende konsekvenser finnes verken i Sverige, Tyskland eller Danmark. Disse tre landene er, med mindre variasjoner, svært like hverandre i måten de har konstruert rettighets- og pliktsubjektreglene i støtteordningene sine. Dette på tross av at det er tale om relativt store systemforskjeller, spesielt mellom Sverige og de to andre landene. Det er to gjennomgående likheter. Prosumenter er for det første gitt reell støtte ved salg av egenprodusert kraft⁵. Det er måten man utformer regelen på som varierer. For det andre, er en fellesnevner at prosumenter ikke betaler for støtteordningen ved forbruk av egenprodusert kraft. Dette er et tosidig insentiv fordi regelverket skaper to fordeler med å produsere, forbruke og selge egen

kraft: Man får penger for solgt produksjon, og sparer penger gjennom å slippe å betale for støtteordning ved forbruk av egenprodusert kraft.

Dette tosidige insentivet saboteres for solkraftplusskunder av den norske elsertifikatorordningen. For det første får plusskunden ikke støtte. For det andre unngår altså ikke plusskundene utgiftene til elsertifikater ved egenforbruk. Med andre ord finnes ingen deler av det tosidige insentivet for solkraftplusskunder. Man får ikke støtte ved produksjon, og man unngår ikke å betale for støtteordningen ved egenforbruk av produsert kraft.

Elsertifikatorordningen skal skape insentiv. Det nærmeste man kommer insentiv i relasjon til solkraftproduksjon, er vel at elsertifikatorordningen gir forbrukere insentiv til å avstå fra å produsere solkraft. Spørsmålet er hva som må gjøres for å bedre situasjonen.

Det neste spørsmålet er hvordan man kan skape dette tosidige insentivet. Det er to alternativer. Det første er å endre elsertifikatorordningen. Dette er for så vidt bare en midlertidig ordning, da elsertifikatorordningen som nevnt skal fases ut fra og med 2022. Det er to endringer av elsertifikatorordningen som må finne sted for å skape et tosidig insentiv. Etter mitt skjønn bør man endre gebyrordningen for å realisere elsertifikatberettigelsen. I Sverige, som også har elsertifikatorordning, praktiserer man ikke gebyr. Et alternativ er å nyansere

⁵ Danmark har riktignok justert rettighetssubjektregelen noe de siste årene. Dette må antas å skyldes at solkraft er modnet i Danmark, og dermed ikke trenger like mye støtte lengre. I dag er støtte for solkraft avhengig av en søknadsprosess i Danmark.

En vindturbin i Danmark – produsenter i både Danmark og Tyskland mottar en lovbestemt offentlig støtte per kWh produsert kraft.

gebyret, slik at plusskunder har mulighet til å realisere sin rettighet til elsertifikater.

For det andre, må elsertifikatplikten på solkraftplusskunders egenforbruk fjernes. Da skaper man det tosidige insentivet. I Sverige har man utformet pliktregelen slik at bare produksjonsanlegg eller egenforbruk over en viss størrelse er elsertifikatforpliktet. Dette er en mye mer fleksibel regel for produsenter, fordi den tilrettelegger for teknologisk utvikling, og gir investeringstrygghet og mulighet for innrettelse. Den norske regelen burde etter mitt skjønn endres slik at den i større grad samsvarer med den svenske.

Det andre alternativet er å innføre en støtteordning som de man har i Danmark og Tyskland. Forskjellen mellom disse to, er graden av inngrep i markedet og følgelig muligheten for innrettelse for produsenten. Etter mitt skjønn er den danske ordningen mest hensiktsmessig. Etter denne ordningen er danske produsenter sikret salg av kraften,

men prisen er avhengig av markedskrefter. I tillegg ytes det et lovbestemt pristillegg som de øvrige kraftkundene betaler. At støttens størrelse er lovbestemt gjør det svært enkelt å forutberegne om investeringen kan lønne seg. Dette i motsetning til den markedsstyrte støtteordningen som elsertifikater er. Som nevnt varierer jo elsertifikatenes verdi som følge av markedskrefter. Denne lovfestingen av støttens størrelse gjør også at lovgiver enkelt kan prioritere hvilken type kraftproduksjon som skal få støtte, og eventuelt hvor mye. Slik kan lovgiver ta hensyn til at for eksempel solkraft har mye høyere kostnader per kWh enn for eksempel regulerbar vannkraft, og dermed trenger mer støtte. Etter mitt skjønn er dette den beste løsningen, hensyntatt at elsertifikatordningen som nevnt ikke gir rett til støtte for produksjonsanlegg idriftsatt etter 31. desember 2021.

Konklusjon og anbefalinger

Av de fire landene jeg har omtalt ovenfor, er Norge det eneste hvor statenes primære støtteordning har negative konsekvenser for forbrukernes insentiv til å investere i egen kraftproduksjon. Norsk rett – lovreglenes materielle innhold – innenfor transport- og varemarkedet er svært velutviklet og fornuftig. NVEs praksis i relasjon til energileddet, og NVEs uttalelser om mulige kjøpere av plusskundens overskuddskraft, skygger for dette positive inntrykket. Det er synd, og bør endres og klargjøres. I tillegg fungerer ikke elsertifikatorordningen for plusskunder som produserer solkraft.

NVE opplyser ikke om at plusskunder vil være elsertifikatforpliktete (noe som kan skyldes at de legger til grunn feil forståelse av loven). Samlet sett kan elsertifikatloven virke som en felle for forbrukere som produserer solkraft: Inntektene blir mindre og utgiftene større enn man kunne regne med ved å lese elsertifikatloven.

Videre viser gjennomgangen at Tyskland, Danmark og Sverige alle går lengre enn Norge i å regulere energiretten slik at den tilrettelegger for økt prosumsjon. Man kan tenke seg at dette skyldes at vi i Norge har «nok» kraft, men det stemmer ikke. Ifølge NVEs egne anslag vil elektrifisering av personbilsektoren skape behov for 15 TWh ny kraft⁶. Dessuten: For hver kWh som produseres lokalt, frigjøres én kWh regulerbar vannkraft som kan sendes til Sverige, Tyskland eller Nederland, og slik redusere deres CO₂-utslipp.

Samtidig som behovet for fornybar kraft øker nasjonalt og internasjonalt, er det få

utbyggbare vassdrag igjen. Behovet for økt prosumsjon i Norge fremstår derfor som stort. At Norge i en slik situasjon har en praksis som reduserer insentivet til prosumsjon, og i tillegg har en økonomisk støtteordning som reduserer lønnsomheten desto større egenforbruket av ny fornybar kraft er, er nesten ikke til å tro.

Derfor bør Norge gjøre følgende:

- Unnta plusskunder fra elsertifikatplikten. Dette krever endring av elsertifikatloven.
- Kommunisere relevante regler klarere. Norsk energirett må ta inn over seg at det ikke lengre er slik at bare profesjonelle parter anvender lovverket.
- I det minste praktisere energirettsregelen i tråd med de EU-rettslige kravene, eller endre regelens materielle innhold slik at plusskunder ikke betaler for nettap. Førstnevnte krever bare endring i praksis, mens sistnevnte krever forskriftsendring.
- Gi klart uttrykk for at plusskunder kan selge kraften sin i mange konstellasjoner, og støtte opp om plusskunder som velger å selge i en konstellasjon som reduserer nettapet.
- Vurdere å gi prosumenter en lovbestemt støtte per kWh produsert kraft, slik det gjøres for eksempel i Danmark eller Tyskland. Denne bør ytes per produserte kWh siden plusskunder bruker det meste av produsert kraft selv. Slik blir støtten mest effektiv.

⁶ Kilde: <https://www.nve.no/Media/4117/nve-notat-om-transport-og-kraftsystemet.pdf> s. 4